YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

24 päivänä lokakuuta 1996 *

Asiassa C-73/95 P,

Viho Europe BV, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Maastricht (Alankomaat), edustajanaan asianajaja Werner Kleinmann, Stuttgart, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 8 rue Zithe,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-102/92, Viho vastaan komissio, 12.1.1995 antaman tuomion (Kok. 1995, s. II-17) kumoamista,

muuna asianosaisena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Bernd Langeheine, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Gruz, Centre Wagner, Kirchberg,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jota tukee

Parker Pen Ltd, Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Newhaven (Yhdistynyt kuningaskunta),

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini sekä tuomarit C. N. Kakouris ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.4.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Viho Europe BV on yhteisöjen tuomioistuimeen 14.3.1995 jättämällään valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-102/92, Viho vastaan komissio 12.1.1995 antamaan tuomioon (Kok. 1995, s. II-17, jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteen 30.9.1992 tehdyn komission sen päätöksen kumoamiseksi, jolla komissio oli hylännyt Viho Europe BV:n 22.5.1991 tekemän valituksen (jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossaan todennut seuraavaa:

"1. Kantaja, Viho Europe BV -niminen hollantilainen yhtiö (jäljempänä Viho), markkinoi toimistotarvikkeita myymällä niitä tukkuliikkeenä sekä tuomalla niitä maahan ja viemällä niitä maasta.

— —

4. Parker Pen Ltd -niminen englantilainen yhtiö (jäljempänä Parker) valmistaa useita erilaisia täytekyniä ja muita vastaavia tuotteita, joita se myy koko Euroopan alueella tytäryhtiöiden tai itsenäisten jakelijoiden välityksellä. Tytäryhtiöiden välityksellä tapahtuvaa Parkerin tuotteiden myyntiä ja markkinointia sekä tytäryhtiöiden henkilöstöpolitiikkaa valvoo alueellinen yksikkö, jonka muodostavat kolme päällikköä, nimittäin piiripäällikkö, rahoituspäällikkö ja markkinointipäällikkö. Piiripäällikkö on emoyhtiön hallintoneuvoston jäsen.

5. Viho teki 19.5.1988 sen jälkeen, kun se oli ensin yrittänyt turhaan solmia kauppasuhteet Parkerin kanssa ja hankkia Parkerin tuotteita samoilla ehdoilla kuin Parkerin tytäryhtiöt ja itsenäiset jakelijat, 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetuksen (EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17), 3 artiklan mukaisen valituksen, jossa se syytti Parkeria siitä, että tämä kielsi jakelijoitaan viemästä Parkerin tuotteita maasta, jakoi yhteismarkkinat jäsenvaltioiden kansallisiin markkinoihin ja ylläpiti kansallisilla markkinoilla tuotteidensa osalta keinotekoisen korkeita hintoja.

6. Tämän valituksen vuoksi komissio aloitti hallinnollisen menettelyn, joka koski Parkerin ja sen riippumattomien jakelijoiden välisten sopimusten tutkimista.

7. Viho jätti 22.5.1991 Parkeria koskevan uuden valituksen, joka kirjattiin komissiossa 29.5.1991 ja jossa Viho väitti Parkerin käyttöön ottaman jakelupolitiikan, jonka mukaan sen tytäryhtiöiden oli rajoitettava Parkerin tuotteiden jakelu määrätyille alueille, rikkovan ETY:n perustamissopimuksen (muutettu EY:n perustamissopimukseksi, jäljempänä perustamissopimus) 85 artiklan 1 kohdan määräyksiä.

8. Komissio antoi Parkerille 21.1.1991 Parkerin ja tämän itsenäisten jakelijoiden välisiä sopimuksia koskevan tutkimuksen yhteydessä tiedoksi yhtiöitä vastaan esitetyt väitteet, joihin Parker esitti vastineena huomautuksensa 16.4. ja 31.5.1991; Parkerin huomautusten jälkeen toimitettiin Brysselissä 4.6.1991 kuuleminen, johon osallistuivat Vihon, API:n, Herlitzin ja Parkerin edustajat.

9. Komission pyynnöstä 21.6.1991 esitetyissä lisähuomautuksissa Parker myönsi, että paikallisilta asiakkailta saapuvat toimituspyynnöt lähetetään edelleen Parker-konsernissa paikallisille tytäryhtiöille, koska näillä on parhaat edellytykset vastata tällaisiin pyyntöihin. Juuri tällä tavoin oli Parkerin saksalainen tytäryhtiö hollantilaisen Vihon pyydettyä siltä toimitusta osoittanut viimeksi mainitun kääntymään Parkerin hollantilaisen tytäryhtiön, jonka tehtävänä oli huolehtia pyydetyistä toimituksista, puoleen.

10. Komissio ilmoitti 5.3.1992 Viholle neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan (EYVL 1963, 127, s. 2268) mukaisesti, että se aikoi hylätä 22.5.1991 tehdyn valituksen sillä perusteella, että Parkerin tytäryhtiöt olivat täysin riippuvaisia Parker Pen UK:sta ja että niillä ei ollut minkäänlaista todellista itsenäistä määräysvaltaa. Katsoen, että Parkerin käyttöön ottama jakelujärjestelmä täytti yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut edellytykset, joiden mukaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, komissio totesi, ettei se voinut havaita mitään sellaista, millä tämä jakelujärjestelmä

ylittäisi yrityskonsernin tavanomaisen sisäisen työnjaon. Komissio viittasi myös siihen, että jotta mahdollisesti voitaisiin päätyä toisenlaiseen lopputulokseen, olisi ensin ryhdyttävä uusiin tiedusteluihin ja tutkimuksiin.

11. Komissiolle 6.4.1992 osoittamissaan huomautuksissa Viho kiisti sellaisen käsityksen, jonka mukaan Parkerin yrityskonsernin soveltama tilausten edelleen toimittamista koskeva käytäntö voisi olla puhtaasti sisäinen toimi, koska mainitun käytännön vuoksi ulkopuoliset eivät olleet vapaita hankkimaan sieltä, mistä ne halusivat yhteismarkkinoiden alueella, vaan niiden oli pakko suorittaa hankintansa yksinomaan sijoittautumispaikkansa tytäryhtiöltä. Mikään ei estä konsernia järjestämästä jakeluaan vapaasti uskomalla yhdelle tytäryhtiölle tuotteidensa markkinoinnin jäsenvaltiossa, mutta se ei saisi pakottaa ostajia suorittamaan hankintojaan yksinomaan tietyltä tytäryhtiöltä, koska se tällöin syyllistyisi määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön.

12. Vastaukseksi Vihon 19.5.1988 tekemään valitukseen komissio teki ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/32.725 — Viho v. Parker Pen, EYVL L 233, s. 27) 15 päivänä heinäkuuta 1992 päätöksen 92/426/ETY, jossa se toisaalta katsoi, että Parker ja Herlitz olivat syyllistyneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräysten rikkomiseen sisällyttäessään niiden väliseen sopimukseen vientikiellon, ja toisaalta asetti Parkerille 700 000 ecun määräisen sakon ja Herlitzille 40 000 ecun määräisen sakon maksettaviksi. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi 14.7.1994 kaksi tuomiota asioissa Herlitz vastaan komissio ja Parker vastaan komissio (vastaavasti T-66/92, Kok. 1994, s. II-531 ja T-77/92, Kok. 1992, s. II-549), joilla ratkaistiin Herlitzin ja Parkerin komission mainittuun päätökseen vastaavasti 16. ja 24.9.1992 tekemät valitukset; tuomiot ovat tällä välin saaneet lainvoiman.

Riidanalainen päätös

13. Komissio hylkäsi 30.9.1992 Vihon 22.5.1991 tekemän valituksen. Komissio katsoi päätöksessään, että Parkerin omaan käyttöönsä omaksuma jakelujärjestelmä,

jonka tarkoituksena oli varmistaa Parkerin tuotteiden myynti Saksassa, Ranskassa, Belgiassa, Espanjassa ja Alankomaissa näihin maihin sijoittautuneiden tytäryhtiöiden välityksellä, vastasi yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamia edellytyksiä, joiden mukaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, koska 'tytäryhtiöt muodostavat emoyhtiön kanssa taloudellisen kokonaisuuden, jossa tytäryhtiöt eivät voi määritellä markkinakäyttäytymistään itsenäisesti' ja koska 'tietyn myyntialueen osoittaminen kullekin Parkerin tytäryhtiölle sisältyy sitä paitsi siihen, mitä tavallisesti pidetään välttämättömänä konsernin toimivan työnjaon varmistamiseksi'. Komissio vahvisti niin ikään, että Parkerilla oli oikeus evätä Viholta samanlaiset hinnat ja kauppaehdot, kuin sen itsenäisille jakelijoille oli myönnetty, rikkomatta yritysten välisiä järjestelyjä koskevaa kieltoa."

3 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että kantaja oli erityisesti vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta riidanalaisen päätöksen kumoamista ja että komissio oli vaatinut kanteen hylkäämistä.

4 Kantaja oli esittänyt vaatimuksensa tueksi kolme perustetta. Ensimmäisen kanneperusteen mukaan riidanalaisella päätöksellä oli rikottu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, toisen kanneperusteen mukaan perustamissopimuksen 86 artiklaa ja kolmannen kanneperusteen mukaan perustamissopimuksen 190 artiklaa.

5 Ensimmäisestä kanneperusteesta, jonka mukaan riidanalaisella päätöksellä oli rikottu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli aluksi todennut seuraavaa:

"31. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräysten rikkomiseen perustuva oikeusperuste jakaantuu kahteen alakohtaan. Kantaja väittää ensiksi, että Parkerin jakelujärjestelmällä, jonka mukaan sen tytäryhtiöiden on lähetettävä edelleen toisissa jäsenvaltioissa olevien asiakkaiden tilaukset asiakkaan maahan sijoittautuneelle tytäryhtiölle, on sama päämäärä kuin yksinomaisille jakelijoille annetuilla nimenomaisilla vientikielloilla, nimittäin kansallisten markkinoiden ylläpitäminen ja näiden eristäminen toisistaan kilpailun estämiseksi, rajoittamiseksi tai vääristämi-

seksi yhteismarkkinoilla. Kantaja katsoo tämän jälkeen, että tämä järjestelmä merkitsee liikekumppanien kollektiivista syrjintää, koska samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdan vastaisesti erilaisia ehtoja."

6 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisestä osasta, joka koski Parkerin tytäryhtiöille annettua kieltoa toimittaa Parkerin tuotteita asiakkaille, joiden toimipaikka oli muussa kuin tytäryhtiön kotivaltiossa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli katsonut seuraavaa:

"47. Aluksi on syytä muistuttaa siitä, että mitä tulee yrityskonsernin sisällä tehtyihin sopimuksiin verrattuna perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaan, on yhteisöjen tuomioistuin lausunut, että 'silloin, kun tytäryhtiöllä ei ole todellista itsenäistä määräysvaltaa toimintalinjansa määrittelemiseksi markkinoilla, voidaan katsoa, ettei 85 artiklan 1 kohdan määräämiä kieltoja ole sovellettava tytäryhtiön ja sen emoyhtiön, jonka kanssa se muodostaa taloudellisen kokonaisuuden, välisiin suhteisiin' (yhteisöjen tuomioistuimen antama tuomio asiassa 48/69, ICI v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 619, 134 kohta). Samaten edellä mainitussa asiassa, Ahmed Saeed Flugreisen ynnä muut, on yhteisöjen tuomioistuin todennut, että '85 artikla ei ole sovellettavissa, kun kysymyksessä oleva yhdenmukaistettu menettelytapa on samaan konserniin emoyhtiönä ja tytäryhtiöinä kuuluvien yritysten asia ja kun nämä yritykset muodostavat sellaisen taloudellisen kokonaisuuden, jossa tytäryhtiöllä ei ole todellista itsenäistä määräysvaltaa määritellä toimintalinjaansa markkinoilla' ja lisännyt, että 'tällaisen yrityskokonaisuuden markkinakäyttäytyminen voi sitä vastoin kuulua 86 artiklan soveltamisalan piiriin'. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy myös ilmi, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan ainoastaan keskenään kilpailemaan kykenevien taloudellisten yksikköjen välisiä suhteita, ottamatta huomioon samaan konserniin kuuluvien taloudellisen kokonaisuuden muodostavien yritysten välisiä sopimuksia ja näiden yritysten yhdenmukaistettuja menettelytapoja (asiat T-68/89, T-77/89 ja T-78/89, SIV ym. v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-1403, 357 kohta).

48. Yhtäältä esillä olevassa asiassa on kiistatonta, että Parkerilla on hallussaan sata prosenttia Saksaan, Ranskaan, Belgiaan ja Alankomaihin sijoittautuneiden

tytäryhtiöidensä pääomasta. Toisaalta käy ilmi Parkerin tytäryhtiöidensä toimintaa koskevasta selostuksesta, jota kantaja ei ole kiistänyt, että tytäryhtiöiden myynti- ja markkinointitoimintaa ohjaa emoyhtiön valitsema alueellinen yksikkö, joka valvoo erityisesti myyntitavoitteita, -katetta ja -kuluja sekä kassavirtaa ja varastoja. Mainittu alueellinen yksikkö määrää myös myytävien tuotteiden valikoiman, valvoo mainontaa sekä antaa hintoja ja alennuksia koskevia toimintaohjeita.

49. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on täysin aiheellisesti antamansa päätöksen 2 kohdassa luonnehtinut Parker-konsernin 'taloudelliseksi kokonaisuudeksi, jossa tytäryhtiöt eivät itsenäisesti voi määritellä markkinakäyttäytymistään'.

50. On syytä tämän jälkeen palauttaa mieliin se, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan käsitteellä 'yritys' on 'katsottava tarkoitettavan kilpailuoikeuden alalla taloudellista kokonaisuutta kysymyksessä olevan sopimuksen kohteen kannalta arvioiden, vaikkakin oikeudellisesti katsoen tämän taloudellisen kokonaisuuden muodostaa useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö' (asia 170/83, Hydrotherm, tuomio 12.7.1984, Kok. 1984, s. 2999, 11 kohta). Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myös todennut, että 'perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta on osoitettu taloudellisille yksiköille, joilla kullakin on yhtenäinen henkilökohtaisista, aineellisista ja aineettomista aineksista koottu järjestelmä, minkä avulla ne voivat pysyvästi tavoitella määrättyä taloudellista päämäärää ja myötävaikuttaa tässä määräyksessä tarkoitetun rikkomuksen suorittamiseen' (asia T-11/89, Shell v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-757, 311 kohta). Siten kilpailusääntöjen soveltamisessa on emoyhtiön ja sen tytäryhtiöiden markkinakäyttäytyminen etusijalla verrattuna näiden yhtiöiden muodolliseen erottamiseen toisistaan erillisinä oikeushenkilöinä.

51. Näin ollen, kun taloudellisesti itsenäiset tahdot eivät voi myötävaikuttaa toisiinsa, eivät taloudellisen kokonaisuuden sisäiset suhteet voi muodostaa yritysten välistä sopimusta tai yritysten yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joilla rajoitetaan kilpailua perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kun, kuten esillä olevassa tapauksessa, tytäryhtiö siitä huolimatta, että se on

erillinen oikeushenkilö, ei määrittele itsenäisesti markkinakäyttäytymistään, vaan soveltaa sitä sataprosenttisesti valvovan emoyhtiön sille suoraan tai välillisesti antamia ohjeita, ei 85 artiklan 1 kohdassa määrättyjä kieltoja sovelleta taloudellisen kokonaisuuden muodostavien tytäryhtiön ja emoyhtiön välisiin suhteisiin.

52. On tosin totta, ettei voida sulkea pois sitä, että Parkerin käyttöön ottama jakelupolitiikka, jolla kielletään sen tytäryhtiöitä toimittamasta muihin jäsenvaltioihin, kuin missä ne itse toimivat, sijoittautuneille asiakkaille Parkerin tuotteita, voi myötävaikuttaa erillisten kansallisten markkinoiden ylläpitämiseen ja eristämiseen sekä voi tehdä tällä tavoin tyhjäksi yhden yhteismarkkinoiden toteuttamisen peruspäämääristä; edellä mainitusta oikeuskäytännöstä seuraa kuitenkin, että sellaisessa taloudellisessa kokonaisuudessa kuin Parker-konsernissa, missä tytäryhtiöillä ei ole minkäänlaista itsenäistä määräämisvaltaa oman markkinakäyttäytymisensä määrittelemiseksi, sovellettava tämänlaatuinen käytäntö ei kuulu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalan piiriin.

53. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on perustellusta syystä päättänyt, että 'tytäryhtiöiden käyttäytyminen on siis luettava emoyhtiölle kuuluvaksi' ja että 'konsernin omaan käyttöönsä omaksuma jakelujärjestelmä, jolla varmistetaan Parkerin tuotteiden myynti Espanjassa, Ranskassa, Saksassa, Belgiassa ja Alankomaissa sen sataprosenttisesti näihin maihin sijoittautuneiden tytäryhtiöiden välityksellä, vastaa niitä yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamia edellytyksiä, joiden täyttyessä perustamissopimuksen 85 artiklaa ei sovelleta'.

54. Kantajan ei tällöin kannata vedota siihen, että kiistanalaiset sopimukset olisivat 85 artiklan 1 kohdan vastaisia sillä perusteella, että ne eivät liity yksinomaan konsernin sisäiseen työnjakoon. Voidaan perustellusti todeta, että käytetyistä käsitteistä käy ilmi, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta ei koske todellisuudessa koko taloudellisen kokonaisuuden käyttäytymiseksi katsottavaa toimintaa. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi puolestaan sivuuttaa perustamissopimuksen 85 artiklalle annettua merkitystä täyttääkseen perustamissopimuksen määräämässä valvonnassa mahdollisesti olevan aukon sellaisella verukkeella, että muutoin tiettyihin käyttäytymisiin, kuten kantajan ilmiantamiin käyttäytymisiin, ei lainkaan sovellettaisi kilpailusääntöjä.

55. Tämän vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräysten rikkomiseen perustuvan oikeusperusteen ensimmäinen alakohta on perusteeton."

7 Ensimmäisen kanneperusteen toisesta osasta, jonka mukaan kantajaa on syrjitty hintojen ja myyntiehtojen osalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli katsonut seuraavaa:

"61. On syytä muistuttaa siitä, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdassa kielletään sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset ja yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa kielletyn syrjinnän on tällöin oltava seurausta itsenäisten ja riippumattomien taloudellisten yksikköjen välisestä sopimuksesta taikka näiden päätöksestä tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta; mainittua syrjintää ei voi syntyä yhden ainoan yrityksen yksipuolisesta menettelystä.

62. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi sen, ettei Parkerin itsenäisten jakelijoittensa kanssa ylläpitämillä suhteilla ole merkitystä esillä olevan riita-asian ratkaisemiseksi. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa joka tapauksessa, että esillä olevassa asiassa kantaja ei ole selvittänyt sitä, millä Parkerin ja sen itsenäisten jakelijoiden välisellä sopimuksella, päätöksellä tai yhdenmukaistetulla menettelyllä sitä olisi syrjitty.

63. Lisäksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä lausunut (ks. 51 kohta), että Parker ja sen tytäryhtiöt muodostavat yhden taloudellisen yksikön, jonka yksipuolinen käyttäytyminen ei kuulu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun kiellon piiriin. Näin ollen esillä olevassa asiassa ei ole olemassa sellaista Vihoon kohdistuvaa syrjintää, josta voisi aiheutua perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukainen seuraamus.

64. Tämän vuoksi on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräysten rikkomiseen perustuvan oikeusperusteen toinenkin alakohta hylättävä."

8 Toisesta kanneperusteesta, jonka mukaan perustamissopimuksen 86 artiklaa oli rikottu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli todennut seuraavaa:

"68. — yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan (EY) 19 artiklan ensimmäisen kohdan, jota mainitun perussäännön 46 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla sovelletaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan mukaan kanteessa on oltava yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu. Kanteessa on näin ollen selitettävä, mitä kanteen perusteena oleva seikka sisältää; pelkkä ylimalkainen viittaaminen mainittuun seikkaan ei täytä perussäännössä ja työjärjestyksessä asetettuja vaatimuksia (em. asia Rendo ym. vastaan komissio, 130 kohta).

69. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että esillä olevassa asiassa kantajan, joka tyytyy vain lausumaan sen kummemmin yksilöimättä, että lyijy- ja täytekynien sekä muiden toimistotarvikkeiden muut pääasialliset toimittajat harjoittavat samanlaista jakelupolitiikkaa kuin Parker, mukaan on syytä tutkia, onko perustamissopimuksen 86 artiklaa sovellettava ottaen huomioon suurilla valmistajilla oleva kollektiivinen määräävä asema kyseisillä markkinoilla.

70. Perussääntö ja työjärjestys huomioon ottaen ei kanteessa olevaa ainoaa viittausta perustamissopimuksen 86 artiklaan kuitenkaan voida pitää riittävänä silloin, kun asianomaisten yritysten markkina-asemaa, niiden mahdollisia yhdenmukaisia menettelytapoja tai niiden välisiä taloudellisia suhteita koskevat yksilöidyt väitteet puuttuvat.

71. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi, että komissiolla ei ollut velvollisuutta suorittaa tutkimusta toimistotarvikkeiden valmistajien mahdollisesta kollektiivisesta määräävästä asemasta, koska kantajan 22.5.1991 tekemässä valituksessa ei ollut esitetty mitään sellaista seikkaa, jonka vuoksi komissiolle olisi syntynyt mainittu velvollisuus.

72. Tämän vuoksi on toinen, perustamissopimuksen 86 artiklan määräysten rikkomiseen perustuva oikeusperuste hylättävä."

9 Lopuksi kolmannesta kanneperusteesta, jonka mukaan perustamissopimuksen 190 artiklaa oli rikottu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli todennut seuraavaa:

"75. On syytä aluksi muistuttaa siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi (yhteisöjen tuomioistuimen 30.9.1982 antama tuomio asiassa 110/81, Roquette Frères v. neuvosto, Kok. 1982, s. 3159, 24 kohta, ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 29.6.1993 antama tuomio asiassa T-7/92, Asia Motor France ym. v. komissio, Kok. 1993, s. II-669, 30 kohta), että valituksen kohteena olevan päätöksen perustelujen on tehtävä mahdolliseksi vastaanottajalleen saada tietoja suoritettua toimenpidettä koskevista selityksistä, jotta se voisi tarvittaessa toteuttaa oikeuksiaan ja tarkastaa päätöksen aiheellisuuden; perustelujen on myös tehtävä yhteisöjen tuomioistuimille mahdolliseksi harjoittaa valvontaansa.

76. Tämän jälkeen on syytä korostaa, että komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa kantaa kilpailusääntöjen soveltamisen varmistamiseksi tekemiensä päätösten perusteluissa kaikkiin asianomaisten henkilöiden pyyntönsä tueksi esittämiin väitteisiin. Itse asiassa riittää, että komissio esittää ne tosiseikat ja oikeudelliset kannanotot, joilla on olennainen merkitys päätöksen sisällölle (ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 24.1.1992 antamat tuomiot asiassa T-44/90, La Cinq v. komissio, Kok. 1992, s. II-1, 35 kohta, ja em. asiassa Asia Motor France ym. v. komissio, 31 kohta).

77. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa siten kiistanalaista päätöstä tutkiessaan, että päätöksessä tuodaan julki ne olennaiset tosiasialliset ja oikeudelliset seikat, joille kantajan valituksen hylkääminen perustui, minkä vuoksi kantaja voi kiistää päätöksen aiheellisuuden ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harjoittaa laillisuusvalvontaansa. Tämän vuoksi kiistanalaisen päätöksen ei voida katsoa olevan puutteellisesti perusteltu.

78. Kaiken edellä esitetyn johdosta kanne on kokonaisuudessaan hylättävä."

10 Valituksessaan valittaja vaatii yhteisöjen tuomioistuimelta, että se kumoaa valituksenalaisen tuomion ja riidanalaisen päätöksen ja että se velvoittaa komission

korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien Parkerin oikeudenkäyntikulut. Komissio vaatii, että valitus hylätään ja — todennäköisesti toissijaisesti —, että kanne hylätään perusteettomana. Lopuksi komissio vaatii, että valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

11 Valittaja esittää valituksensa tueksi kolme perustetta. Ensimmäisen valitusperusteen mukaan EY:n perustamissopimuksen 2 artiklaa, 3 artiklan c ja g alakohtaa sekä 85 artiklan 1 kohtaa on rikottu, toinen valitusperuste koskee EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista ja kolmas valitusperuste koskee EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista.

Ensimmäinen valitusperuste

12 Valitusperuste, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa on rikottu, jakaantuu kahteen osaan. Valittaja väittää aluksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut virheellisesti, että Parkerin käyttöön ottama jakelujärjestelmä, jossa Parkerin tytäryhtiöitä kielletään toimittamasta Parkerin tuotteita asiakkaille, joiden toimipaikka oli muussa kuin tytäryhtiön kotivaltiossa, ja jossa niiden on toimitettava tilauksensa edelleen määrätylle paikalliselle tytäryhtiölle, ei kuulu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Valittaja väittää sitten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myöskin virheellisesti katsonut, että Parkerin ja Parkerin itsenäisten jälleenmyyjien valittajaan soveltama syrjivä kohtelu ei myöskään ollut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdan vastaista.

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

13 Valittaja katsoo, että se, että kyseessä on konsernin sisäinen menettely, ei estä soveltamasta 85 artiklan 1 kohtaa, koska Parker-konsernin yhtiöiden välisellä tehtävien jaolla pyrittiin ylläpitämään ja eristämään kansalliset markkinat ehdottomalla alueellisella suojalla. Tällaista yrityskäyttäytymistä, josta aiheutuu kilpailulle

haitallisia vaikutuksia, ei voida valittajan mielestä arvioida eri tavalla sen mukaan, onko se konsernin sisäistä vai Parkerin ja itsenäisten jälleenmyyjien välistä. Valittaja huomauttaa ennen kaikkea, että tällaisella alueellisella suojalla estetään ulkopuolisia, kuten valittajaa, tekemästä hankintansa vapaasti yhteisön sisällä siltä tytäryhtiöltä, joka tarjoaa parhaat taloudelliset ehdot, ja saattamasta siten näitä etuja vuorostaan kuluttajan hyödyksi.

14 Valittaja katsoo näin ollen, että 85 artiklan 1 kohtaa, tulkittuna yhdessä EY:n perustamissopimuksen 2 artiklan sekä 3 artiklan c ja g kohdan (aikaisemmin ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta) kanssa, on sovellettava, koska tilausten edelleen toimittamista koskeva käytäntö menee selvästi pidemmälle kuin pelkkä Parker-konsernin sisäinen tehtävien jako.

15 On heti alkuun korostettava sitä, että Parkerin on selvitetty omistavan sata prosenttia Saksassa, Belgiassa, Espanjassa, Ranskassa ja Alankomaissa sijaitsevien tytäryhtiöiden osakkeista ja että tytäryhtiöiden myyntiä ja markkinointia johtaa emoyhtiön nimeämä alueellinen yksikkö, joka valvoo muun muassa myyntitavoitteita ja -katteita sekä kassavirtaa ja varastoja. Tämä alueellinen yksikkö määrää myös myyntituotteiden valikoiman, valvoo mainontaa ja antaa hintoja ja alennuksia koskevia ohjeita.

16 Parker ja sen tytäryhtiöt muodostavat siten taloudellisen kokonaisuuden, jossa tytäryhtiöt eivät voi todella itsenäisesti määritellä toimintalinjaansa markkinoilla vaan soveltavat sellaisen emoyhtiön antamia määräyksiä, jonka määräämisvaltaan ne kuuluvat (em. asia ICI v. komissio, 133 ja 134 kohta; asia 15/74, Sterling Drug, tuomio 31.10.1974, Kok. 1974, s. 1147, 41 kohta; asia 16/74, Winthrop, tuomio 31.10.1974, Kok. 1974, s. 1183, 32 kohta; asia 30/87, Bodson, tuomio 4.5.1988, Kok. 1988, s. 2479, 19 kohta; asia 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen ja Silver Line Reisebüro, tuomio 11.4.1989, Kok. 1989, s. 803, 35 kohta).

17 Näin ollen se seikka, että tilausten edelleen toimittamista koskevasta toiminnasta, jota Parker noudattaa ja jossa ennen kaikkea jaetaan eri kansalliset markkinat Parkerin tytäryhtiöiden kesken, voi aiheutua Parker-konsernin ulkopuolella kolmansien kilpailuasemaan kohdistuvia vaikutuksia, ei tarkoita sitä, että 85 artiklan 1 kohtaa voitaisiin soveltaa, vaikka sitä luettaisiin yhdessä perustamissopimuksen 2 artiklan sekä 3 artiklan c ja g kohdan kanssa. Sitä vastoin tällainen yksipuolinen menettely voi kuulua perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisalaan, mikäli siinä asetetut soveltamisedellytykset täyttyvät.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siten aiheellisesti jättänyt Parker-konsernin 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että se on taloudellinen kokonaisuus.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

19 Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myös virheellisesti katsonut, että Parkerin käyttöön ottama jakelujärjestelmä ei ollut 85 artiklan 1 kohdan d alakohdan vastainen, koska se ei merkinnyt sitä, että sekä Parker-konserni että sen itsenäiset jälleenmyyjät olisivat syrjineet valittajaa hintojen ja myyntiehtojen osalta.

20 Syrjivästä kohtelusta, johon valittaja väittää Parker-konsernin syyllistyneen, on edellä jo todettu, että vaikka tällainen menettely olisikin näytetty toteen, se ei kuulu 85 artiklan 1 kohdan kiellon soveltamisalaan.

21 Sitä vastoin siitä syrjivästä kohtelusta, jota Parker-konserni on valittajan mukaan yhdessä itsenäisten jälleenmyyjiensä kanssa soveltanut valittajaan, valittaja väittää

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen todenneen, että Parkerin itsenäisten jälleenmyyjiensä kanssa ylläpitämillä suhteilla ei ollut merkitystä esillä olevan asian ratkaisemiseksi.

22 On syytä huomauttaa, että valituksenalaisen tuomion 62 kohdassa hylätään valittajan väite kahdella peräkkäisellä perustelulla. Valituksessaan valittaja kiistää ainoastaan merkityksellisyyttä koskevan ensimmäisen perustelun. Valittaja ei riitauta toista perustelua, jonka mukaan joka tapauksessa valittaja ei ole pystynyt osoittamaan, minkä Parkerin ja sen itsenäisten jälleenmyyjien välisen sopimuksen, päätöksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan perusteella valittajaa olisi syrjitty. Näin ollen ei ole syytä tutkia, onko tämä väite perusteltu.

23 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen ja kolmas valitusperuste

24 Kantaja väittää pääasiallisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rikkoneen perustamissopimuksen 86 ja 190 artiklaa, mutta ei yksilöi valituksenalaista tuomiota koskevia väitteitään tältä osin, vaan tyytyy viittamaan kanteeseensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle jätettyihin liitteisiin.

25 On syytä muistuttaa siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan valituskirjelmässä on mainittava oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan niiden vaatimusten tueksi, joita valittaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta hyväksymään. Näin ollen valituksessa on mainittava tarkasti sen tuomion riitautetut kohdat, jonka kumoamista vaaditaan, samoin kuin ne oikeudelliset väitteet, jotka tukevat tätä vaatimusta erityisesti.

26 Tätä edellytystä ei täytä sellainen valitus, jossa pelkästään kerrataan tai toistetaan jo yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt eli myös tässä tuomioistuimessa jo nimenomaisesti hylättyihin seikkoihin perustuvat perusteet ja väitteet; tällaisella valituksella vaaditaan itse asiassa todellisuudessa sitä, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne yksinkertaisesti käsitellään uudelleen, mikä EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan mukaan ei kuulu viimeksi mainitun toimivaltaan (ks. mm. asia C-26/94 P, X v. komissio, määräys 26.9.1994, Kok. 1994, s. I-4379, 10—13 kohta).

27 Esillä olevassa asiassa valittaja ainoastaan viittaa kahdella esittämällään valitusperusteella ensimmäisessä oikeusasteessa jo esitettyihin perusteisiin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli hylännyt.

28 Näin ollen toinen ja kolmas valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

29 Koska yhtään valitusperustetta ei ole hyväksytty, valitus on kokonaisuudessaan hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

30 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan, jota 118 artiklan nojalla sovelletaan valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska valittaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Valitus hylätään.

2) Valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Mancini Kakouris Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä lokakuuta 1996.

R. Grass
kirjaaja

G. F. Mancini
kuudennen jaoston puheenjohtaja